

موسیقی به دلالت‌های ایدئولوژیک تحلیل نشانه شناختی کی پاپ، معانی و مضامین

فایزه السادات قوامی^۱، سید محمد مهدی زاده^۲

تاریخ دریافت: ۱۳/۳/۰۲، تاریخ تایید: ۱۷/۴/۰۲

چکیده

کی پاپ، مسئله نوظهور در جهان محسوب می‌شود. کی پاپ به‌عنوان موسیقی عامه‌پسند که اغلب نوجوانان و جوانان طرفدار آن هستند و ابعاد وسیعی دارد، کمتر مورد توجه جامعه دانشگاهی و سیاست‌گذاران فرهنگی قرار گرفته است. کی پاپ صرف یک موسیقی صوتی و گذرا نیست، بلکه یک فرهنگ نوین جهانی برای مخاطبین خود در کشورهای مختلف دنیا ارائه می‌دهد چراکه کی پاپ، ایدئولوژی، پوشش، زبان و اصطلاحات، نمادها و شعارهای مختص به خود دارد. در این پژوهش با استفاده از روش نشانه‌شناسی چندر و تقسیم‌بندی رمزگان اجتماعی، تفسیری و متنی، به رمزگشایی از رمزگان‌های بینامتنی موزیک ویدئویی از گروه بی تی اس به‌عنوان معروف‌ترین و جهانی‌ترین گروه کی پاپ پرداختیم. روش نمونه‌گیری، هدفمند و موزیک ویدئو انتخاب شده از کی پاپ به نام نو مور دریم^۳ می‌باشد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، رمزگذاری‌های پنهان در لابه‌لای متن، دلالت‌های ایدئولوژیک و هژمونیک دارد. از جمله ایدئولوژی ساختارشکنی، همبستگی، فراجنسیتی، تحریک جنسی، مادی‌گرایی، مبارزه با قوانین و هنجارهای جامعه و خانواده و...، بنابراین کی پاپ می‌تواند موجب ایجاد خرده‌فرهنگ و مسئله شکاف نسلی و بحران هویت در میان مخاطبین خود شود.

کلید واژگان: کی پاپ، بحران هویت، اسطوره فرهنگی، ایدئولوژی متن، نشانه‌شناسی چندر

^۱ کارشناسی ارشد، دانشکده ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی misspourfallah@gmail.com

^۲ دانشیار، دانشکده ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی mahdizadeh45@gmail.com

^۳ no more dream

مقدمه و طرح مسئله

موسیقی از دیرباز با طبیعت و فطرت بشری همراه است. موسیقی بر اساس تنوع مخاطبانش به سبک‌های مختلفی تقسیم می‌شود از جمله سنتی، پاپ، راک، هیپ‌هاپ، جاز، متال و... .

در سال‌های معاصر سبک رپ و هیپ‌هاپ میان نوجوانان و جوانان بسیار محبوب‌تر از قبل شده است. یکی از گروه‌های موسیقی جهانی که سبک‌های راک و جاز و رپ و هیپ‌هاپ را تلفیق کرده است و با انتشار موزیک ویدئو در بستر یوتیوب به شهرت رسیده، کی پاپ است. کی پاپ اختصار کلمه پاپ کره‌ای است.

پیشینه موسیقی پاپ کره جنوبی به اوایل دهه ۱۹۹۰ برمی‌گردد. در ابتدای دهه ۱۹۹۰ میلادی تکنو و رپ در این کشور پا به عرصه گذاشت و از آن دوره بود که کی پاپ شکل گرفت. کی پاپ، مشخصه‌های وسیعی از عناصر صوتی و تصویری دارد، شامل موسیقی پاپ، جاز، راک، لاتین، انجیل، هیپ‌هاپ، رگا، رقص الکترونیکی، کانتری و کلاسیک بر اساس ریشه‌های منحصر به فرد موسیقی سنتی کشور کره جنوبی دارد. شکل مدرن‌تر این نوع موسیقی با یکی از اولین گروه‌های کی پاپ با نام Seo tajji and boys آغاز به کار کرد. در سال ۲۰۱۲، گروه 'Gangnam style PSY'، موسیقی پاپ کره‌ای را به بازارهای اروپایی و آمریکایی شناساند و اجازه داد که افراد بیشتری از این موسیقی مطلع شوند. تجارب آن‌ها در زمینه سبک‌های مختلف موسیقی و ادغام و در هم تنیدن آن با عناصر موسیقی خارجی باعث تغییر شکل و مدرن سازی عرصه موسیقی معاصر کره جنوبی شد. کی پاپ در دهه اخیر راه خود را برای ورود گسترده به بازارهای جهانی و معرفی فرهنگ کره‌ای هموار کرده است. سیاست‌های فرهنگی دولت کره جنوبی از سال ۲۰۱۰ به بعد در راستای کمک به گروه‌های موسیقی این کشور بوده است و گروه ((بی تی اس)) برجسته‌ترین نماینده آن در دنیا به شمار می‌رود (اقبال، بیچرانلو، ۱۳۹۹: ۵-۷).

یکی از مسائل مهم و مورد بررسی در رشته مطالعات فرهنگی نیز، موسیقی عامه‌پسند می‌باشد. از آنجایی که کی پاپ در کشورهای مختلف شرق و غرب دنیا طرفدار پیدا کرده است، موسیقی عامه‌پسند محسوب می‌شود. از آن جهت که نوجوانان و جوانان کشورهای متفاوت از جمله کره جنوبی، ایران، امریکا، ترکیه و... رغبت بسیار به آن نشان داده‌اند، همچنین گروه‌های بزرگ طرفدار کی پاپ در شبکه‌های اجتماعی شکل گرفته است و نیز از آن جهت که نوجوانان در مرحله شکل‌گیری هویت هستند و استفاده از موسیقی بسیار در روند شکل‌گیری هویت مؤثر است و با مقوله بحران هویت در این دوره مواجه هستیم ضرورت دارد که از منظر دانشگاهی به این مقوله

پرداخته شود. درباره موسیقی کره‌ای تحقیقات متعددی صورت گرفته اما در هیچ‌کدام از پژوهش‌های داخلی، موزیک ویدئو از منظر نشانه‌شناسی و مطالعات فرهنگی تحلیل نشده است. حال اگر درباره آن تحقیق شود مسیر برای محققان بعدی باز خواهد شد تا راه را ادامه دهند. با این پیش‌زمینه باید گفت که این پژوهش با داشتن رویکرد مطالعات فرهنگی در پی رمزگشایی از موزیک ویدئو no more dream از بی بی تی اس با به‌کارگیری روش تحلیل نشانه‌شناسانه درصدد دستیابی به ایدئولوژی نهفته در این متن است.

ادبیات نظری

موسیقی عامه‌پسند

موسیقی مردم‌پسند به هر نوع سبک موسیقی گفته می‌شود که در دسترس همه مردم است و به شکل تجاری عرضه می‌شود. موسیقی عامه‌پسند اساساً شهری است و مخاطبین وسیعی دارد و وجود و گستردگی آن به رشد طبقه متوسط و به‌طور خاص‌تری به اقتصاد بازار تولید انبوه و رسانه‌های گروهی عمیقاً وابسته است؛ بنابراین موسیقی یک نوع نسبتاً جدید است که پیدایش آن فقط می‌توانست در اروپای مدرن قابل‌تصور باشد چنین موسیقی در تاریخ موسیقی هیچ‌یک از تمدن‌های دیگر، قبل از تماس با جامعه مدرن غرب وجود نداشته است (آشوری، ۱۳۹۴: ۲۵)

نشانه‌شناسی موسیقی

نشانه‌شناسی موسیقی در دهه ۱۹۶۰ آغاز شد و در دهه ۷۰ و ۸۰ به قوام بیشتری دست یافت. در دهه ۱۹۹۰ به یکی از اشکال جدی و آشنا علم موسیقی تبدیل شد. در دهه‌های ۷۰ و ۸۰، نظریه نشانه‌شناسی با دانش نشانه‌ها امیدهای زیادی به دانش موسیقایی ایجاد کرد. چنان‌که ساختارگرایی از بدو شکل‌گیری از آن بی‌بهره نبود. در ابتدا نشانه‌شناسی با رویکردی میان‌رشته‌ای، موسیقی را به سمت زبان‌شناسی و نقد ادبی سوق داد. و از سویی آن را به فراتر از مرزهای دانش خاص موسیقی (اتنوموزیکولوژی^۱، موسیقی‌شناسی^۲ و تئوری موسیقی^۳) رساند. به معنای دیگر، نشانه‌شناسی توانست، آزادانه بین فرهنگ‌های غربی و غیر غربی، سنت‌های شرقی و حتی سبک‌های موسیقی عامیانه حرکت کند و از مرزهای بین‌المللی عبور کند. برخلاف تلاش‌های ملی و داخلی در خصوص

¹ Ethnomusicology

² Musicology

³ Theory of Music

اصول و دانش موسیقی به صورت فردی در کشورهای مختلف، نشانه‌شناسی توانست با اقتدار و حق قانونی از مرزهای بین‌المللی عبور کند و بر همه فرهنگ‌ها تأثیر بگذارد. اگر غوغای دانش نشانه‌ها نبود، دانش موسیقی جز در حصار مرزها و فرهنگ‌های خودش چیزی نبود. ناتیز (۱۹۸۹) معتقد است که «نشانه‌شناسی شرط‌بندی خوبی برای استعمار تحلیل، نقد و تفسیر موسیقی بسته بود و از این‌رو در این شرط‌بندی و وعده برای عبور از مرزها موفق شد». از جمله نشانه‌شناسان موسیقی که بسیار تأثیرگذار بوده‌اند می‌توان به ایرو تاراستی، ژان ژاک ناتیز، ریموند مونل و لندر مایر اشاره کرد (رشیدی، ۱۳۹۳: ۲۲). در ادامه کی پاپ به‌عنوان موسیقی عامه‌پسند که در این مقاله به نشانه‌شناسی آن می‌پردازیم بیان می‌شود.

کی پاپ^۱ و بی تی اس

کی پاپ سبک موسیقی محبوب کره‌ای است و جریان اصلی آن از کره جنوبی نشأت گرفته است. تصور می‌شود موسیقی پاپ کره‌ای چیزی شبیه به سبک تیلور سوئیفت در ایالات متحده باشد K. اول اولین لغت انگلیسی کشور کره است. برخی کشورها مانند ژاپن نیز از لغت J استفاده می‌کنند. کی پاپ پدیده‌ای جدید در موسیقی است که توجه طرفداران خود در سراسر جهان را به سمت کره جنوبی کشانده است. (فصلنامه ترجمان، ۱۴۰۱: ۱۰-۱۲).

در معرفی کی پاپ از موج هالیو نیز نباید غافل شد. موج هالیو که موج کره‌ای نیز نامیده می‌شود به معنای افزایش محبوبیت فرهنگ کره جنوبی در سطح جهانی، به‌ویژه در هنر و لوازم آرایشی است که از اوایل دهه ۱۹۹۰ کی پاپ آغاز شد. در کنار درام‌ها، فیلم‌ها و اخیراً لوازم آرایشی کره به‌عنوان بخشی از موج هالیو مطرح شده است. موج هالیو ابتدا در آسیای شرقی محبوب شد، اما امروزه می‌توانید تأثیر آن را بر فرهنگ، موسیقی و فیلم و تلویزیون در کنار علاقه و عادات رفتاری مردم در سراسر جهان مشاهده کنید (فصلنامه ترجمان، ۱۴۰۱: ۱۱-۱۲).

یکی از رازهای محبوبیت جهانی گروه معروف کی پاپ، بی تی اس این است که با تولید پیوسته محتوا هم‌بستگی خود را با هواداران حفظ می‌کند، حال آن‌که این گروه راهبرد آشکاری برای بازاریابی میان مخاطبان نتولیرال غربی و به‌خصوص آمریکایی نداشت منتها رویکرد بدیل بی تی اس فی‌نفسه شیوه‌ای مؤثر و نتولیرال است. آگاهی آیدل‌ها از پیوند و تأثیرگذاری عاطفی و توانایی‌شان در به وجود آوردن آن مبتنی است بر مجموعه مشترکی از وابستگی‌ها و

^۱ K-pop

سرمایه‌گذاری‌های عاطفی میان هواداران. بی‌تی‌اس برای مسحور کردن مخاطبان محتوایی تولید می‌کند که میل هواداران به اطلاع از زندگی خصوصی و واقعی آیدل‌ها را برمی‌آورد و فانتزی صمیمی شدن را در آن‌ها تقویت می‌کند. آیدل‌های فرهنگ عامه کره‌ای از دیرباز مردانگی آمیخته با زنانگی را به‌مثابه «مردانگی ساختگی و منعطف» به خورد زنان داده‌اند و این راه را تا انتها رفته‌اند، بی‌تی‌اس هم از این قاعده مستثنی نیست. کی‌پاپ، این نماد بی‌خطری، از زیبایی‌شناسی گروه‌های پسرانه دهه ۱۹۹۰ بهره گرفته است، مواردی همچون لباس‌های ست، رقص پردازی‌های هماهنگ و پرهیز از سکس، مواد مخدر و الکل. این گروه‌های پسرانه غربی مردانگی‌های معصومانه به نمایش می‌گذاشتند و تصاویری پاکیزه، دوستانه و بی‌خطر را به‌همراه ته‌ما به‌های رمانتیک و فانتزی‌های عشق زودگذر نوجوانی عرضه می‌کردند. کالاوار سازی مردانگی‌های بدیل در بازار غربی را می‌توان نوعی بهره‌گیری تجاری از روندهای اجتماعی فرهنگی کلی‌تر دانست (فصلنامه ترجمان، ۱۴۰۱: ۶۹-۷۰).

از آنجایی که کی‌پاپ فرهنگ مختص به خود را به‌وسیله ارزش‌های جدید، نمادها و زبان و ادبیات جدید، پوشش مختص به خود و ... شکل داده است و از سرتاسر جهان مخاطب پیدا کرده می‌تواند در کشورهای گیرنده منجر به شکل‌گیری خرده‌فرهنگ جوانی شود؛ بنابراین در ادبیات نظری مقاله به مسئله خرده‌فرهنگ می‌پردازیم.

خرده (پاره) فرهنگ

علاوه بر فرهنگ کلی حاکم بر هر جامعه گروه‌ها، قشرها و طبقات مختلف جامعه نیز دارای فرهنگ خاص خود هستند که ریزفرهنگ یا خرده‌فرهنگ خوانده می‌شود. در تعریف خرده‌فرهنگ بیان شده است: «خرده‌فرهنگ بر دستگامی از ارزش‌ها، سلوک‌ها، شیوه‌های رفتار و طرز زندگی یک گروه اجتماعی که از فرهنگ مسلط جامعه مفروض، متمایز ولی با آن مرتبط است، اطلاق می‌شود (سازگارا، ۱۳۷۷: ۹۹-۹۸).

با توجه به تعریف ذکر شده، به‌طور ساده می‌توان بیان کرد خرده‌فرهنگ، فرهنگی درون یک فرهنگ بزرگتر است. در جوامع مدرن، تنوع بسیاری از این ریز فرهنگ‌ها وجود دارد. در جامعه‌شناسی نیز، بیشترین کاربرد خرده‌فرهنگ، مربوط به مطالعاتی می‌باشد که در مورد گروه‌های نژادی، جوانان و انحرافات اجتماعی انجام می‌شود. در این نوع مطالعات، خرده‌فرهنگ‌های هر کدام از این گروه‌ها به‌دقت مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ زیرا اعضای هر یک از

این خرده‌فرهنگ‌ها تمایل به بالاتر دانستن گروه یا قوم خود نسبت به دیگران دارند یا اصطلاحاً تمایل دارند «قوم‌مدار» باشند (رفیع‌پور، ۱۳۸۷: ۲۹۴).

مفهوم دیگری که در ارتباط با خرده‌فرهنگ مطرح است ضد فرهنگ است. «ضد فرهنگ، خرده‌فرهنگی است که ارزش‌ها و هنجارهای شیوه زندگی آن، اساساً با فرهنگ حاکم در تضاد باشد. چنین گروهی به‌طور آگاهانه برخی از مهم‌ترین هنجارهای جامعه بزرگ‌تر را رد می‌کند». عموماً شکل‌گیری خرده‌فرهنگ‌ها به کمک مفهوم "طبقه" نظریه‌پردازی شده است؛ اما معمولاً شیوه‌های اثرگذاری طبقه در روند مطالعات خرده‌فرهنگ‌ها به‌گونه‌ای متفاوت مورد بررسی قرار گرفته است. برای نظریه‌پردازان خرده‌فرهنگی آمریکایی و به‌ویژه کارکردگرایانی چون رابرت مرتن و تالکوت پارسونز محققان حوزه مکتب شیکاگو، خرده‌فرهنگ حاصل تعامل فرهنگ طبقات پائین و نظام مسلط اجتماعی و فرهنگی می‌باشد. درحالی‌که محققان بریتانیایی و به‌خصوص نظریه‌پردازان مکتب فرهنگی بیرمنگام، خرده‌فرهنگ را حاصل روابط متقابل میان نظام مسلط سرمایه‌داری و فرهنگ طبقات کارگر تعریف می‌کردند. خرده‌فرهنگ‌ها را می‌توان شیوه‌هایی برای ابراز وجود دانست که گروه‌های مختلف، در تلاش جمعی برای مقابله با تضادهای طبقاتی، به وجود می‌آورند و خود را غالباً در انتخاب سبک خاصی از پوشش، واژگان و زبان و اصطلاحات خاص و نوع خاصی از موسیقی نمایان می‌سازد. از این دیدگاه، شرایط ساختاری جامعه، به‌ویژه تضادهای طبقاتی، سازنده خرده‌فرهنگ‌ها دانسته می‌شوند؛ اما همان‌طور که بیان شد خرده‌فرهنگ‌ها با وجود تفاوت‌هایی که با فرهنگ غالب و عمومی جامعه دارند، در عناصری با آن مشترک می‌باشند. به‌طور سنتی، شکل‌گیری خرده‌فرهنگ‌ها در غرب با ویژگی‌های طبقاتی و تضادهای ناشی از آن مرتبط دانسته می‌شود؛ اما زمینه‌های دیگری مثل خاستگاه قومی، تعلقات دینی، محل سکونت و متغیرهای مشابه نیز یقیناً بر آن سهم می‌باشند (ذکایی، ۱۳۸۱: ۲۰-۲۱).

نظریه‌ها

اسطوره‌های فرهنگی

بارت عناصر فرهنگی را اسطوره می‌نامد. اسطوره از نظر بارت یک گفتار، یک نظام نشانه‌شناختی، یک زبان به سرعت رفته است و از اسطوره چپ و اسطوره راست صحبت می‌کند در قسمت آخر کتاب بارت مقاله‌ای با عنوان «اسطوره در زمان حال» آمده است که چارچوبی نظری در حوزه نشانه‌شناسی است که وی برای تحلیل پدیده‌های فرهنگی از آن استفاده کرده است. او در ابتدای

مقاله درباره معنای اسطوره می‌نویسد: "اسطوره نوعی گفتار است؛ البته اسطوره هر نوع گفتاری نیست؛ زبان نیازمند وضعیت‌ها و شرط‌های ویژه‌ای است تا به اسطوره تبدیل شود... اسطوره پیام است... اسطوره شیوه‌ای از دلالت..." (بارت، ۱۴۰۰: ۸۵).

در اینجا باید توجه داشت که تعریف بارت از اسطوره با ایده سنتی اسطوره متفاوت است؛ به عبارت دیگر، اسطوره‌ها در معنای سنتی، داستان‌ها و افسانه‌هایی تلقی می‌شوند که در گذشته‌های دور، مردم به چیزهایی که از درک آن‌ها عاجز بودند معنا می‌بخشیدند و عوامل ماوراء طبیعی را علت آن می‌دانستند. بارت در توضیح مفهوم مورد نظر خود از اسطوره به عنوان یک نوع گفتار می‌گوید: «این نوع گفتار یک پیام است و به گفتار شفاهی محدود نمی‌شود و می‌تواند شامل روش‌هایی از نگارش و بازنمایی، نه تنها گفتار نوشتاری، بلکه عکاسی و سینما نیز باشد؛ و گزارش و ورزش و نمایش و تبلیغات نیز شامل آن می‌شود، همه این‌ها می‌تواند در حمایت از گفتار اسطوره‌ای باشد. تصور بارت از معنای اسطوره در این امور به چیزهایی اشاره دارد که در ظاهر طبیعی و ابدی هستند و همه مردم باید آن‌ها را بدیهی بدانند؛ اما این اسطوره‌ها در واقع ایدئولوژیک هستند و معنای ایدئولوژی فرآیندی است که پدیده‌های تاریخی را که در فرهنگ‌های خاص متولد شده‌اند بی‌زمان و بی‌مکان می‌کند تا آن‌ها را طبیعی جلوه دهد به عبارت دیگر، اسطوره‌سازی از دیدگاه بارت را می‌توان استفاده از مفاهیم و اندیشه‌های برساخته اجتماعی دانست به گونه‌ای که معنای آشکار و پنهان این مفاهیم بدون هیچ‌گونه پرسش و محدودیتی بدیهی تلقی شود (بارت، ۱۴۰۰: ۸۷).

بنابراین، به عقیده بارت، همه چیز در زمان ما می‌تواند به اسطوره، یعنی حامل پیام تبدیل شود؛ از جمله، خواننده کی پاپ، رقص هیپ‌هاپ و غیره، وظیفه اسطوره‌شناس کشف معنا و رمز اسطوره است، به گفته بارت، بدیهی گرفتن زندگی روزمره یک سوءاستفاده ایدئولوژیک است که بورژوازی به آن دست می‌زده است. کتاب اسطوره‌ها یکی از آثار اولیه رولان بارت است که در تعبیر و تفسیر فرهنگ توده‌ای مردم فرانسه نوشته شده است. موضوع این کتاب نقد مظاهر مختلف فرهنگی از جمله ورزش، تفریح، انواع غذاها، نگرش‌های مردمی نسبت به مسائل مختلف است. بارت در تحلیل این پدیده‌ها و مظاهر فرهنگی تحت تأثیر الگوی ساختارگرایی در زبان‌شناسی (سوسور) و انسان‌شناسی (لوی استروس) قرار می‌گیرد تا به ساختار نهایی فراتر از پدیده‌های فرهنگی دست یابد. او به دنبال کشف معانی نبود، بلکه می‌خواست قواعد معنایی، یعنی امکاناتی را که زبان برای معنا فراهم می‌کند، کشف کند، همان‌طور که زبان‌شناسی با

معنای جمله کار نمی‌کند، بلکه می‌خواهد ساختار صوری آن را بشناسد. ساختاری که اجازه می‌دهد این معنا وجود داشته باشد (احمدی، ۱۳۷۲: ۲۱۶).

طبق این نظریه کی پاپ و خوانندگان و فرهنگ آن می‌تواند اسطوره فرهنگی تلقی شود لذا در این مقاله از نظریه اسطوره نو بارت استفاده می‌شود.

بحران هویت اریکسون

از آنجایی که نوجوان، مخاطب اصلی کی پاپ است و طبق نظریه رشد اریکسون، فرزند در مرحله نوجوانی هویتش شکل می‌گیرد و اگر ارزش‌های مطابق جامعه و خانواده خود را فراموش کند دچار بحران هویت می‌شود. در این مقاله از نظریه بحران هویت اریکسون نیز بهره می‌گیریم.

اریکسون روان‌شناسی که نام او با هویت‌شناسی معروف است و پیوندی دیرینه دارد، می‌نویسد: هویتی که نوجوان درصدد است تا به‌طور روشن با آن مواجه شود، این است که «او کیست؟ نقشی که باید در جامعه ایفا کند چیست؟ آیا او یک کودک است یا بزرگسال؟ آیا او توانایی آن را دارد که روزی به‌عنوان یک همسر یا پدر یا مادر باشد؟ آیا او علی‌رغم نژاد، مذهب یا زمینه‌های ملی که او را از نظر مردم کم‌ارزش جلوه می‌دهد، احساس اعتماد به نفس دارد؟» (شرفی، ۱۳۸۰: ۵۵).

به اعتقاد اریکسون: «فردی که قادر به یافتن ارزش‌های مثبت پایدار در فرهنگ، مذهب یا ایدئولوژی خود نیست، ایدئال‌هایش به هم می‌ریزد. چنین فردی که از درهم‌ریختگی هویت رنج می‌برد، نه می‌تواند ارزش‌های گذشته خود را ارزیابی کند و نه صاحب ارزش‌هایی می‌شود که به کمک آن‌ها بتواند آزادانه برای آینده طرح‌ریزی نماید» (شرفی، ۱۳۸۰: ۵۵).

اریکسون در نظریه رشد ۸ مرحله‌ای خود به هویت‌مندی در برابر آشفتگی هویت اشاره می‌کند. اریکسون مثل فروید بیدار شدن میل جنسی را در تحولات دوره بلوغ دخیل می‌داند اما علاوه بر آن به نقش عوامل اجتماعی نیز می‌پردازد. دغدغه عمده نوجوان در این دوره این است که نکند به نظر دیگران فرد خوبی نیاید؟ در عرصه اجتماعی چه جایگاهی خواهند داشت؟ به‌عبارت‌دیگر مسئله اصلی نوجوان که دائم با آن اشتغال خاطر دارد «هویت» است. او می‌خواهد بداند کیست؟ که خواهد شد؟

در پی یافتن پاسخ این سؤال دچار یک «تعلیق روانی-اجتماعی» می‌شود و مضطربانه با افراد و گروه‌های مختلف همانندسازی می‌کند، اینجاست که ممکن است عضو پاره فرهنگ‌های

متفاوت شود، اما همه این‌ها ممکن است هویت‌های موقت و متزلزلی باشند، به طوری که نوجوان برای حفظ آن‌ها ممکن است روش‌های مختلفی در پیش بگیرد که راه انداختن دار و دسته یا پیوستن به یکی از دار و دسته‌های موجود و بی‌تحملی در برابر تفاوت‌های فردی دیگران از آن جمله است. خوب به این ترتیب هویت‌های مختلف را می‌آزماید تا سرانجام با عقاید و ارزش‌های یک گروه اجتماعی احساس وحدت درونی کند (رفیعی، ۱۳۸۲، صص. ۶۳-۶۲).

هدف و پرسش پژوهش

هدف اصلی

هدف اصلی پژوهش حاضر، شناخت با استفاده از رویکرد نشانه‌شناسانه نسبت به موزیک ویدئویی از کی پاپ و شناسایی مضامین، رمزگان و ایدئولوژی‌های پنهان متن مورد مطالعه است.

هدف فرعی

وجه شناختی جنبه ترویج ساختارشکنی کی پاپ و روشن شدن ایدئولوژی‌های پنهان آن.

پرسش‌های پژوهش

- ۱) چگونگی تحلیل کی پاپ با روش میان‌رشته‌ای و با استفاده توأمان از نظریه‌های مختلف و مطالعات فرهنگی؟
- ۲) در موزیک ویدئوهای کره‌ای از چه رمزگان‌هایی برای القای معنی استفاده شده است؟
- ۳) کی پاپ چگونه از پدیده‌ها و رویدادهای زندگی روزمره، اسطوره‌های نو می‌سازد و آن را به نحوی نامحسوس به ذهن خواننده متبادر می‌کند؟
- ۴) اسطوره‌های فرهنگی متن چگونه تلقی از امور به‌ظاهر روزمره و بی‌دلالت را به ادراک ایدئولوژیک و هژمونیک تبدیل می‌کند؟
- ۵) کی پاپ چه تلقی از زندگی را رواج می‌دهد؟ این تلقی تا چه حد مخاطب را به تسلیم در برابر وضع موجود دعوت می‌کند؟

نشانه‌شناسی و مطالعات فرهنگی

پیدایش مطالعات فرهنگی انقلابی در نقد ادبی محسوب می‌شود، چراکه با پیدایش این رویکرد آثار عامه‌پسند نیز مورد توجه قرار گرفت. خوانش متون عامه‌پسند با هدف کشف سازوکارهای پنهان اعمال‌شده، از جمله الزامات هژمونیک و دلالت‌های ایدئولوژیک می‌تواند پرتو روشنی بیفکند در پیچیدگی‌های فرهنگ. یکی از روش‌های تحلیل متون از منظر مطالعات فرهنگی کشف و تبیین رمزگان فرهنگی متون است. در این روش، نشانه‌ها با پیروی از الگویی معناسازانه کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند و محقق به رمزگشایی از این رمزگان می‌پردازد. پسوند (گان) در اصطلاح (رمزگان) این معنا را دارد که هم مجموعه‌ای از رمزهای فرهنگی در نظر گرفته می‌شود و هم نظام حاکم بر معناسازی این رمزها. برای تبیین رمزگان‌های یک متن می‌توان از الگوی نشانه‌شناسی سوسوری یا پرس یا دانیل چندلر یا هر نظریه نشانه‌شناسی دیگری که به فهم و رمزگشایی از رمزگان‌های متون کمک می‌کند استفاده کرد (پاینده، ۱۳۹۷: ۳۰۰-۲۹۴).

هر روشی مزیت‌ها و محدودیت‌های خاص خود را دارد، حال به‌طور مختصر به مزیت‌ها و محدودیت‌های مطالعات فرهنگی می‌پردازیم. یکی از بزرگ‌ترین خدمات مطالعات فرهنگی کشف رمزگان متون و پیوند دادنش با قلمرو فرهنگ است. همچنین مطالعات فرهنگی رابطه میان مصرف‌کنندگان ادبیات عامه‌پسند و رمزگان این متون را نشان می‌دهد که می‌توانند مصرف‌کنندگان در برابر این رمزگان‌ها کنشگرانی فعال باشند نه بازی‌خوردگان بی‌اراده که اصحاب مکتب فرانکفورت به آن اعتقاد داشتند. مطالعات فرهنگی چشم‌اندازهای میان‌رشته‌ای برای نقد متون ادبی باز کرده است. نمونه‌ای از مصطلحات مطالعات فرهنگی شامل (پاره فرهنگ)، (رمزگشایی) و (هژمونی) می‌باشد (پاینده، ۱۳۹۷: ۳۰۷-۳۰۶).

نشانه‌شناسی چندلر

چندلر نظر سوسور و الگویی که سوسور درباره نشانه ارائه می‌دهد را واکاوی می‌کند و به شکلی دقیق و روشن بازنمایی می‌کند و از قول سوسور یادآور می‌شود که نشانه، یک کل است که از اتصال دال به مدلول نتیجه می‌شود. نقش انسان در تولید معنا موضوعی است که مؤلف در مبحث نشانه‌شناسی مورد تأکید قرار می‌دهد از همین منظر می‌کوشد، نظرات پیرس و سوسور را مطرح سازد و یادآور شود که اساساً انسان سهم مهم و بسزایی در تولید معنا دارد و مهم‌تر از هر چیز

موجودی معنا ساز است. سه گانه پیرس در نشانه‌شناسی که شامل مفهوم، مصداق و حامل نشانه می‌شود و به‌عنوان مثلث نشانه‌ای مطرح و معروف است، دیدگاهی است که چندلر، آن را تفسیر و درباره‌اش توضیح می‌دهد. وجوه نمادین، شمایی و نمایه‌ای از انواع نشانه‌ها از نظر سوسور مطرح شده و چندلر آن‌ها را به تفصیل واکاوی می‌کند نکته مهم دیگری که چندلر به آن پرداخته، نشانه‌ها، چیزها و نام‌گذاری اشیاء است که چندلر از نظریات ژان بود ریاکار و ژان پیاژه و کاترین ولزی در این خصوص بهره می‌برد. روابط مفهومی و مکانی، محورهای افقی و عمودی، بعد هم‌نشینی، روابط متوالی یا زنجیره‌ای، تقلیل ساختاری، بعد جانیشینی، هم‌طرزی، نشان‌دار صوری و توزیعی، تقابل‌ها و زبان تقابل‌ناوی است که چندلر آن‌ها را بررسی می‌کند (چندلر، ۱۳۹۷).
دانیل چندلر در کتاب مبانی نشانه‌شناسی. تقسیم‌بندی سه‌گانه‌ای از رمزگان ارائه داده است که می‌تواند شالوده مناسبی برای تحلیل رمزگان متون فرهنگی باشد:

رمزگان متنی: شامل رمزگان علمی، رمزگان زیبایی‌شناختی، رمزگان مربوط به ژانر و بلاغت و سبک، رمزگان رسانه‌های جمعی.

رمزگان اجتماعی: شامل زبان کلامی، رمزگان بدنی، رمزگان کالاها و رمزگان رفتاری.

رمزگان تفسیری: شامل رمزگان ادراکی و رمزگان ایدئولوژیک (چندلر، ۲۰۰۲ به نقل از پاینده، ۱۳۹۷: ۳۰۰).

بی تی اس، مشهورترین و جهانی‌ترین گروه کی پاپ است و موسیقی no more dream به‌عنوان یکی از پربازدیدترین موسیقی‌ها در دنیا (۲۶۴ میلیون بازدید در سال ۲۰۱۳ میلادی) به‌صورت هدفمند انتخاب شد. این نوع نمونه‌گیری رایج‌ترین شکل در تحلیل‌های کیفی است و هدف آن دستیابی به اطلاعات عمقی و ژرفانگر است؛ بنابراین به دلیل داشتن مخاطب زیاد این موسیقی و با بررسی خیلی از موزیک ویدئوهای کی پاپ به این نتیجه رسیده شد که اکثر این موزیک ویدئوها، باهم ایدئولوژی‌های مشابه دارند، لذا به تحلیل نشانه‌شناسی و بررسی عمیق و چندجانبه موزیک ویدئوی no more dream، پرداختیم.

تحلیل

در ابتدا باید نکته‌ای در باب علامت طرفداران بی تی اس مطرح شود، طرفداران بی تی اس که خود را آرمی می‌خوانند و زبان بدن مختص خود را دارند.

شاید در دهه پنجاه و شصت و یا حتی هفتاد در ایران در عکس‌ها دستمان را به علامت آزادی بالا می‌گرفتیم و نسل من شاید معنای این حرکت دست را نمی‌دانست (که آزادی victory مدنظر است) اما همیشه وقتی خیلی خوشحال بودیم در عکس‌ها این علامت را نشان می‌دادیم، اما حالا در میان نوجوانان می‌بینیم که علامت آرمی‌ها را با دست خود نشان می‌دهند در عکس زیر می‌توانید این رمزگان غیرکلامی متفاوت میان نسل‌ها را ببینید.

علامت پیروزی

علامت آرمی‌های بی تی اس ، به معنای عشق و احترام

موزیک ویدئو **no more dream** از مشهورترین گروه کی پاپ بی تی اس این موزیک ویدئو سال ۲۰۱۳ در یوتیوب انتشار یافت و ۲۶۴ میلیون بازدید داشته است (یوتیوب، ۱۴۰۰).

پیرنگ موزیک ویدئو

داستان بی تی اس، که این بار در نقش دانش‌آموز، سوار اتوبوس مدرسه شده‌اند وارد شهر می‌شوند و ظاهر آشوبگرانه دارند. نوجوانان در شهر در حال بازی هستند اما بی تی اس، آمده تا

نوجوانان را رهبری کند و رؤیایی که بی تی اس تعریف می کند را الگو خود قرار دهند. ابتدا اعضا بی تی اس، کلاس درس را تبدیل به زمین بازی و انبار می کنند و سپس با همراهی نوجوانان و جوانان شهر، اموال عمومی را تخریب می کنند و به آتش می کشند، در آخر بالگرد پلیس سر می رسد، اما همگی می ایستند و فرار نمی کنند.

رمزگان اجتماعی

در سکانس ابتدایی، لنز دوربین از وسط به سمت بالا و پایین (مانند چشم انسان) باز می شود و اطراف صحنه تار هست گویی لنز دوربین در جایگاه چشم مخاطب قرار دارد. تار بودن صحنه دال بر عدم شفافیت و واضح بودن می باشد که معنای ضمنی آن عدم روشن و واضح بودن یکسری حقایق برای مخاطب است (که در ادامه داستان، گروه بی تی اس مخاطب را نسبت به مسائلی آگاه می کنند). خواننده های بی تی اس را می بینیم که در اتوبوس نشسته اند و یکی از آن ها عینکی به چشم دارد که مثل چشم بند هست استعاره از این که این آیدل چشمانش رو به حقایقی بسته شده و کورکورانه زندگی می کند.

همچنین به چشم ها آشکارا و ضمنی مکرراً اشاره می شود، بنابراین یک موتیف در این کلیپ محسوب می شود، چشم باز استعاره ای از دیدن حقایق و آگاهی است و چشم های بسته شده استعاره ای از کورکورانه عمل کردن و ناآگاهی را دارد. این موتیف بر اساس کانسپت¹ آهنگ، معنای بسته شدن چشم نوجوانان و جوانان توسط جامعه و باورهای غلط خانواده ها را بیان

¹ concept

می‌کند؛ حال گروه بی تی اس نوجوانان را هدایت می‌کند تا چشم‌ها باز شود و در برابر زور و فشارها بایستند.

در سکانس بعد می‌بینیم که راننده اتوبوس یکی از اعضای بی تی اس است؛ و این اتوبوس، اتوبوس شهری نیست، بلکه اتوبوس زرد مدرسه است. در این داستان، خواننده‌های بی تی اس نقش دانش‌آموزانی را ایفا می‌کنند که به دنبال رؤیا و اهداف خود از هیچ بی‌قانونی دریغ نمی‌کنند. فرمان به دست گرفتن استعاره‌ای از کنترل کردن و جهت دادن است و همیشه فرمان دست کسی باید باشد که توانایی کنترل و جهت‌دهی درست را دارد، معنای ضمنی آن که فرمان اتوبوس مدرسه در داستان یک دانش‌آموز است، بیان می‌کند که این دانش‌آموزان می‌خواهند خودشان فرمان زندگی خود را به دست بگیرند و آن را به مدرسه یا جامعه نسپارند و اینجا از منظر مطالعات فرهنگی با آیرونی^۱ (خلاف واقع نشان دادن) مواجه هستیم، دانش‌آموز وظیفه یادگیری و آموختن علم و هنجارها و ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی را دارد و معنای کلمه دانش‌آموز نیز صدق بر این ادعا است؛ اما در این موزیک ویدئو دانش‌آموزان با لباس و زیورآلات نامناسب و مخالف با قوانین مدارس شروع به هنجارشکنی می‌کنند از جمله رانندگی و به دست گرفتن فرمان اتوبوس، بی‌نظمی، بی‌انضباطی و تخریب اموال عمومی، آتش زدن، از بین بردن کلاس مدرسه و...؛ و حتی بیشتر از آن، خود دانش‌آموزان بی تی اس برای سایر نوجوانان هنجار را تعریف می‌کنند.

در سکانس بعد شاهد برخورد اتوبوس مدرسه با جعبه‌هایی هستیم که منظم روی هم چیده شده‌اند، تمامی جعبه‌ها روی زمین پخش می‌شوند و همین برخورد خبر از هنجارشکنی و از بین بردن نظم کنونی را می‌دهد و این پیام را می‌رساند که قرار است در ادامه شاهد ساختارشکنی باشید. در این سکانس یک نمای نزدیک^۲ از جلو اتوبوس داریم، روی پلاک اتوبوس نوشته شده است بی تی اس، دال بر آن است که گروه بی تی اس نیاز به شماره و پلاک قانونی برای تشخیص وسیله نقلیه ندارد چراکه بی تی اس خودش پلاک می‌باشد و همین برای تشخیص هویت کافی است!

در این صحنه می‌بینیم، یکی از چراغ‌های جلو اتوبوس خاموش و شکسته است و این به معنای آن است که این اولین هنجارشکنی این گروه نیست از قبل مشغول به اعتراض و تخریب بوده‌اند.

¹ Irony

² close_up

در ادامه اعضای گروه از اتوبوس پیاده می‌شوند اما دیگر چهره‌ها گرفته و مغموم نیست، بلکه چهره هر فرد همراه با نگاه‌ها و لبخندهای شرورانه است. هم‌نشینی این وقایع و تصاویر و صداها ما را به این نتیجه می‌رساند که در ادامه داستان با اتفاقات شرورانه روبه‌رو می‌شویم. هر فرد معرفی می‌شود و قبل از این که «V» یکی از اعضا معرفی شود او با چوب در حال تخریب وسایل عمومی است و همین صدق تحلیل‌های قبل را مشخص می‌کند. در بک‌گراند^۱ خانه‌ها را می‌بینیم که چراغ‌هایشان روشن است دلالت ضمنی به زمان دارد، این اتفاقات آخر شب رخ نداده است بلکه سر شب هست و این افراد در خیابان در حال بازی و تخریب هستند. در خیابان مردم شهر را نمی‌بینیم، بلکه چندین نوجوان می‌بینیم که در حال دوچرخه‌سواری و اسکیت‌بازی هستند، اعضا گروه بی‌تی‌اس قرار است آن‌ها را رهبری کنند و چشمانشان رو به حقایقی باز کنند.

در ادامه داستان، دوربین از کنار دیوار وارد کلاس مدرسه می‌شود و ابتدا میز و صندلی افتاده بر زمین را نشان می‌دهد و در پشت‌صحنه اعضا بی‌تی‌اس ایستاده‌اند. در اینجا با آیرونی دیگری مواجه هستیم، کلاس درس محل تحصیل دانش‌آموزان هست باید منظم و تمیز باشد روی دیوار کلاس درس، کاغذدیواری‌های علمی دانش‌آموزان باشد، نیمکت‌ها مرتب چیده شده باشد و همه چیز برای آموختن علم به دانش‌آموزان مهیا باشد، اما حالا نیمکت‌ها روی زمین افتاده، ماهیت کلاس درس تغییر یافته به یک زمین‌بازی وحشتناک که دیوارهایش پر از خط‌خطی و نقاشی است تبدیل شده است، تخته‌سیاه پر از معادلات ریاضی است، اما رویشان خط‌خطی شده و کلاس پر از وسایل انباری مانند آب‌آزور، تلویزیون قدیمی، باند پخش موسیقی، قوطی حلبی و ... است (این رمزگان تصویری دال بر ساختارشکنی و بی‌قانونی و اعتراض است). رنگ غالب لباس اعضای گروه در این سکانس‌ها مشکی است، رنگ مشکی نماد خطر خشونت و ترس است که در اینجا نیز دلالت ضمنی بر خشونت و اعمال ترسناک این گروه دارد. وسط این کلاس شلخته که دیگر شبیه هر مکانی است جز کلاس درس، اعضا بی‌تی‌اس ایستاده‌اند و باحالت طلبکارانه مستقیم دوربین نگاه می‌کنند، نگاه به پشت سر دال بر ترس و فرار است اما اینجا نگاه به روبه‌رو و خیره شدن را داریم که دال بر قدرت، شجاعت و جسارت دارد. از طرفی دیگر دلالت ضمنی بر این دارد که این افراد، همه چی را به‌هم‌ریخته‌اند و ماهیت کلاس را تغییر داده‌اند.

در سکانس بعد تصویر یکی از اعضا بی‌تی‌اس را می‌بینیم که از ابتدا عینک دودی مانند چشم‌بند به‌صورت زده و با دست علامت تفنگ را نشان می‌دهد و سر تفنگ را روی پیشانی خود

^۱ .back ground

به بی‌قانونی و ساختارشکنی می‌کنند. در ادامه پلیس بالای سر آن‌ها با بالگرد حاضر می‌شود ولی آن‌ها فرار نمی‌کنند و می‌ایستند که دال بر مقاومت آن‌ها، پشت رهبران خود (گروه بی تی اس) است. در خاتمه داستان شاهد پایان یک‌باره و بدون مقدمه نیستیم بلکه پایان محصول وقایع داستان است. گره‌گشایی در جایی رخ داد که هدف و رؤیا توسط بی تی اس مشخص شد؛ هدف ایستادگی در برابر هنجارها و قوانین جامعه، مدرسه و خانواده می‌باشد. وقتی پلیس می‌آید زاویه دوربین از پایین بالگرد را نشان می‌دهد که دلالت بر اعمال قدرت بر نوجوانان معترض دارد و نمای دوربین نمای دور هست که دلالت بر فاصله و دوربودگی میان نوجوانان و پلیس به‌عنوان نماینده حکومت دارد. همین ایستادگی و فرار نکردن نوجوانان دال بر پیروز شدن آن‌ها در خاتمه داستان دارد.

رمزگان مربوط به کالا (زیورآلات و...) - شخصیت‌پردازی، ویژگی‌های ظاهری و گونه شخصیتی

در موزیک ویدئو no more dream پسران از زیورآلاتی همچون گردنبند، دستبند، انگشترهای بزرگ استفاده کردند، اصولاً استفاده از زیورآلات برای خانم‌ها در فرهنگ سنتی مرسوم هست و این یک ساختارشکنی محسوب می‌شود و تبلیغ تفکرات فراجنسیتی، به این معنا که جنسیت ملاک نیست کار و لباس و پوشش مردانه و زنانه نداریم. هر انسان، هر کاری که دوست دارد می‌تواند انجام دهد. در سکانسی می‌بینیم یکی از خواننده‌ها گردنبند بزرگی با آرم دلار به گردن آویخته و این دال بر ارزشمندی پول و ثروت برای نوجوان است، چراکه انسان هر چیزی را به گردن نمی‌آویزد بلکه شی‌های ارزشمند بر گردن خود می‌آویزد که می‌تواند سلیقه، اعتقادات، ارزش‌های فرد را نشان دهد. برای مثال مسیحی‌ها صلیب به گردن می‌آویزند و مسلمانان عموماً کعبه و سوره وان یکاد، می‌آویزند که نشانه اعتقادات و ارزش‌های آن‌هاست. حال نوجوانی که علامت دلار به گردن می‌آویزد و در متن داستان با درس و مدرسه مبارزه می‌کند و دائم می‌گوید: هدف چیست؟ به‌صورت ضمنی، دلالت بر هدف قرار گرفتن ثروت دارد. دلار و ثروت را ارزش قرار می‌دهد. لباس و پوشش نوجوانان در این کلیپ لباس‌های اور سائز¹، می‌باشد که دال بر راحت‌طلبی نوجوانان است همچنین گونه شخصیتی افراد در این داستان تند و عصبی همراه با برخورد‌های تنش‌آمیز، شورش‌طلبی و همبستگی بین نوجوانان است

¹ .over size

رمزگان متنی

در رمزگان متنی به جنبه‌های هنری و بلاغی، تفسیری و استدلالی، توصیف، روایت و... اثر می‌پردازیم. اما در ترجمه اثر هنری، از زبان مبدأ به زبان مقصد، متأسفانه آرایه‌ها از دست می‌رود، بنابراین چون متن آهنگ ترجمه شده است. نمی‌توان در ارتباط با آرایه‌های ادبی صحبت کرد، اما به تحلیل جنبه‌های دیگر رمزگان متنی خواهیم پرداخت.

متن موسیقی

What's up? What's up?

چی شده؟ چی شده؟

This is BigHit exclusive

این یه ضربه بزرگه

Aye, we're the coolest kids in the world

آره، ما باحال‌ترین بچه‌های دنیا هستیم

BTS!

بی تی اس

متن آهنگ با اعلام‌خطر شروع می‌شود، انگار اتفاقی افتاده که مخاطب از آن بی‌خبر هست و نسبت به آن آگاهی ندارد و مخاطب سؤال می‌پرسد، چی شده؟ چی شده؟ و پاسخ این سؤال این جمله است: این یک ضربه بزرگ هست! و بلافاصله ادامه می‌دهد: ما باحال‌ترین بچه‌های دنیا هستیم. شروع این موزیک ویدئو و قلاب داستانی آن با علامت پرسش در ذهن مخاطب آغاز می‌شود و این‌گونه مخاطب را درگیر موزیک ویدئو می‌کند. به مخاطب یک اعلام‌خطر می‌کند اما بعد می‌گوید: ما باحال‌ترین بچه‌های دنیا هستیم. ما، استعاره‌ای از همه آرمی‌ها^۱، ارتش طرفداران بی تی اس است؛ و دال بر آن هست که همه ما طرفداران بی تی اس، پشت هم می‌ایستیم، مبارزه می‌کنیم و نگران نباشید. صدق این تحلیل در سکانس آخر موزیک ویدئو زمانی که پلیس با بالگرد بالا سر نوجوانان می‌آید و هیچ‌کس فرار نمی‌کند و همه پشت بی تی اس می‌ایستند تأیید می‌شود. جمله «ما باحال‌ترین بچه‌های دنیا هستیم» دال بر اطمینان خاطر دادن به مخاطب است و این پیام را برای مخاطب ارسال می‌کند؛ «چون ما باحال‌ترین بچه‌های دنیا هستیم در برابر این ضربه بزرگ می‌ایستیم و آسیبی نمی‌بینیم».

^۱. ARMY

در ادامه شاهد معرفی شخصیت‌ها و قهرمانان داستان هستیم؛ اما این بار قهرمانان، میکاپ چشم‌سیاه شده، دارند و این دال بر شرور بودن قهرمانان داستان می‌باشد.

سؤالی که مطرح می‌شود در متن موسیقی: ما الآن این‌جا چی کار داریم؟ رؤیای تو چیه؟

And who do we got here right now?

و الآن اینجا چی داریم؟

암마 니 꿈은 뭐니 (뭐니)

رؤیای تو چیه؟ (چیه؟)

پس در اصل بی تی اس پاسخ سؤالی که خودشان مطرح می‌کنند را با طرح سؤال دیگر می‌دهند. پاسخ سؤال (ما این‌جا الآن چه کار داریم؟) با سؤال (رؤیای تو چیه؟) دال بر آن است که این قهرمانان آمده‌اند تا بیننده را به سمت رؤیایها هدایت کنند؛ اما آیا مخاطب را ترغیب می‌کنند که دنبال پیدا کردن هدف و رؤیا باشد؟ با تحلیل و بررسی زیر متن موسیقی درمی‌یابیم نشانه‌های مختلف درکل موزیک ویدئو مانند: بیان ضربتی و محکم، خواندن همراه با رقص هیپ‌هاپ و سرعت‌بالای تغییر سکانس‌ها، همگی مخاطب را در جایگاه انفعال قرار می‌دهد و قدرت تخیل و تفکر او را به پایین‌ترین حد ممکن می‌آورد و حالا به او رؤیا را، دیکته و تلقین می‌کند.

رؤیا، خونه بزرگ و ماشین نیست. این‌ها رؤیاهای کوچکی هستند. جمله (ولی در حقیقت من هیچ رؤیای بزرگی ندارم) دال بر آن است که خونه بزرگ و ماشین، رؤیای حقیقی نیست بلکه بر اساس ادامه متن آهنگ و رمزگان کلامی و غیرکلامی متن، رؤیای اصلی شورش و مبارزه است. در ادامه متن موسیقی، مخاطب را ترغیب می‌کند به انجام عمل بدون فکر و می‌گوید ((باید رؤیای تو این باشد که من می‌گویم در غیر این صورت تو یک دروغ‌گو هستی)) و همین، صدق این تحلیل را مشخص می‌کند.

سپس از تبعیت بی‌چون‌وچرا از خانواده، مدرسه، دانشگاه، به کتابخانه رفتن، ادامه تحصیل دادن، از دست دادن و فراموشی رؤیاهای کودکی صحبت می‌کند. که همگی دال بر بی‌ارزش نشان دادن و مسخره کردن ارزش‌ها و هنجارها است. سپس می‌پرسد (اون منی که رؤیای تو داشتی چه بلایی سرش اومده؟) این جمله دال بر آن است که توی بیننده یک بلایی سرت آمده است که ارزش خبر نداری و من الآن تو را باخبر می‌کنم؛ و این همان ضربه بزرگ ابتدای موسیقی است که مطرح شد؛ بنابراین (ضربه بزرگ) که در ابتدا موسیقی مشخص نبود که کدام ضربه مدنظر است، در این جمله پاسخ داده می‌شود، ضربه بزرگ این است که تو، شنونده و مخاطب بی

تی اس، داری رؤیاهاتو با تبعیت از خانواده و جامعه از دست می‌دهی و از "من" واقعی خودت دور می‌شوی.

در ادامه راهکار می‌دهد، ((حتی اگر فقط یک روز برای زندگی داری، هر کاری که می‌خواهی انجام بده، ضعف را کنار بگذار، چرا نمی‌تونی بهش بگی، نمی‌خوام درس بخونم، هی لطفاً بزرگ شو)) پس مخاطب را دعوت به پیدا کردن رؤیا و هدف در زندگی برای رشد و تعالی نمی‌کند، بلکه دعوت به شورش و مبارزه با قوانین خانواده و مدرسه می‌کند. مخاطب این موسیقی، همان‌طور که در فصل‌های قبل مطرح شد اکثراً نوجوانان و جوانان هستند و یکی از دغدغه‌های دوران نوجوانی "بزرگ شدن" است این‌که از دنیای کودکی پا به دنیای آدم‌بزرگ‌ها بگذارند و بقیه افراد خانواده و جامعه روی نوجوان یک حساب دیگر باز کنند. در این موزیک ویدئو، دقیقاً از این احساس نیاز نوجوان به «بزرگ شدن» و یافتن «هویت» و دغدغه نوجوان سوءاستفاده می‌شود، می‌گوید «بزرگ شو» اما «بزرگ شدن» را برای او تعریف می‌کند: زمانی بزرگ می‌شوی که نترسی از اخراج شدن از مدرسه، زمانی بزرگ می‌شوی که بگویی نمی‌خواهم درس بخوانم، زمانی ضعیف نیستی که هر کاری دلت می‌خواهد انجام دهی. همه جملات دال بر مبارزه و ایستادگی در برابر قوانین و هنجارهای خانواده و جامعه است. به عبارتی «بزرگ شدن» برای او در قالب «ناهنجاری»، «رو به روی خانواده و جامعه قرار گرفتن» تعریف می‌شود.

تکرار قسمت موسیقی رؤیای تو چیه؟ که موتیف این موسیقی محسوب می‌شود، دال بر تلقین و تحکّم رؤیای تعیین‌شده توسط بی تی اس است ((باید رؤیای تو این باشد که من می‌گویم)). این تکرار در قالب و فرم رپ و هیپ‌هاپ، میزان تأثیرگذاری روی مخاطب را خیلی بالا می‌برد. کلمه رؤیا که در موتیف تکرار می‌شود و در نام موزیک ویدئو نیز به چشم می‌خورد، استعاره‌ای از آرزوها و اهداف نوجوانان و جوانان می‌باشد. در ادامه بیننده را در اتهام بزرگ‌تری قرار می‌دهد: دروغ‌گو تو دروغ‌گو هستی. دروغ‌گو در این متن دال بر تحریک به شورش و تغییر در جهت خواسته‌های بی تی اس است و در ادامه می‌گوید: چرا هی راهتو عوض می‌کنی؟ مراقب خودت باش. مجبورم نکن از زور استفاده کنم. در این قسمت از موسیقی ترغیب بیننده به این‌که همیشه الگوی معرفی‌شده را دنبال کند را درمی‌یابیم. اگر گاهی مخالفت کند و تبعیت نکند، یک دروغ‌گو و دورو محسوب می‌شود و از طرف بی تی اس مورد مؤاخذه قرار می‌گیرد. این در ضمیر ناخودآگاه بیننده اثرگذار است، چراکه هر جا تبعیت از خانواده، مدرسه و جامعه داشته باشد،

حس خوبی نسبت به خودش ندارد. چون دروغ گو و دورو خوانده شده است و هر جا روبه روی خانواده و مدرسه بایستد، حس خوبی پیدا می کند چراکه دیگر دورو و دروغ گو نیست.

어른들과 부모님은 틀에 박힌 꿈을 주입해
آدم بزرگا و پدر مادرا رویاهای خودشونو به ما تزریق میکنن
장래희망 넘버원... 공무원?

بهترین شغل آینده، کارمند دولت بودنه؟

강요된 꿈은 아냐 구회말 구원투수

این یه رؤیای اجباری نیس که، مایه آرامشه الکی شونه

در این قسمت خیلی صریح تر و روشن تر به نسل پدر و مادر و بزرگ ترها اشاره می کند ((آدم بزرگا و پدر مادرها رؤیاهای خودشونو به ما تزریق می کنند)) آدم بزرگها استعاره ای از افراد خانواده، مدرسه و جامعه می باشد. ((بهترین شغل آینده کارمند دولت بودن هست؟))، در این جا نوجوان را در برابر خانواده و جامعه قرار می دهد، کارمند دولت بودن بر اساس کانسپت موسیقی استعاره ای از زیردست دیگران و بدون اختیار کار کردن می باشد. به این معنا که تو آزادی نداری، باید زیردست یک سیاست کلان قرار بگیری و در ادامه می گوید ((این رؤیا اجباری نیست مایه آرامش الکی شونه)) این جمله دال بر آن است که این رؤیا اجباری نیست پس می توانی در برابرش بایستی و تسلیم نشوی و دنبال آرامش خانواده و جامعه ات نباش بلکه فقط و فقط دنباله روی خودت باش. هر کاری دوست داری انجام بده، هیچ کس جز خودت مهم نیست.

خودخواهی، نداشتن فرهنگ مدنی، هرچومرج، احترام نگذاشتن به حقوق دیگران، این گزاره ها، رؤیاها و اهدافی است که توسط قهرمانان بی تی اس به نوجوان به طور ناخودآگاه دیکته و تلقین می شود و سپس می گوید ((علیه این جامعه جهنمی شورش کن))، دعوت به خشونت و رفتار غیرمدنی و دور از شأن انسانی. بعد از دعوت به شورش راهکار ارائه می دهد «هر کاری می خواهی انجام بده» این جمله دال بر دعوت به دنبال کردن خواسته های هوای نفس است، دنباله روی از خواسته های نفسانی و غیرعقلانی، دعوت به عمل بدون فکر و تعقل.

بیننده به طور ناخودآگاه دعوت می شود به انجام دادن بدون فکر کردن که نتایج بسیار خطرناکی در سطح جامعه و آینده جوامع و جهان دارد. ملاک تمیز انسان از حیوان قوه تعقل است، یک موسیقی می تواند با آهنگ، متن آهنگ، رقص، لحن، سرعت گذر سکانس ها، تو را به طور ناخودآگاه دعوت به دور شدن از تعقل و انجام اعمال بدون فکر کند که در این موزیک ویدئو به خوبی شاهد این اتفاق هستیم.

در اینجا لایه پنهان متن، الگو دادن به مخاطب است: وقتی به دنبال رؤیا و اهداف خودت باشی، موفق می‌شوی. نظر جامعه و حتی خانواده مهم نیست. نباید هیچ چیز مانع تو شود. شاید از منظر قوانین جامعه، تو دستگیر شوی، اما مقاومت کن و برای رسیدن به اهدافت، هر کاری دلت می‌خواهد انجام بده، فارغ از نظر دیگران نسبت به تو و اعمالت. این مطلب، به کرات در فرهنگ غربی و کی پاپ تحت عنوان «خودت باش»، «نظر دیگران مهم نیست» و مضامینی از این دست، زیاد تکرار می‌شود.

در ادامه می‌خواند «نمی‌دونم چطور باید پرواز کنم؟ باید تصمیم بگیرم، حالا هم نمی‌دونم چه جور رؤیا ببینم؟» در اینجا قهرمان، از جانب مخاطب صحبت می‌کند و بعد پاسخ سؤالات را می‌دهد، پاسخ سؤال این است که «چشم‌هات چشم‌هات و باز کن برقص حالا برقص» چشم باز کردن استعاره‌ای از پیدا کردن راه درست می‌باشد و رقصیدن بر اساس متن موزیک ویدئو استعاره‌ای از سرخوشی، در لحظه زندگی کردن، اصالت لذت، بدون هدف والا زندگی کردن و پیروی از خواسته‌های نفسانی بدون تعقل است. چشم باز کردن، همان‌طور که در رمزگان اجتماعی نیز توضیح داده شد، دال بر آگاهی پیدا کردن نیز می‌باشد، چشمان بسته، دال بر ناآگاهی است. در این جا بی‌تی اس می‌گوید چشم تو باز کن، اما رو به حقایقی که من دارم بهت تلقین و تحکم می‌کنم و اگر گوش ندی، مجبورم می‌کنی از زور استفاده کنم. نمی‌گوید چشم تو باز کن، فکر کن، دعوت به تفکر، به هیچ‌عنوان در کل موزیک ویدئو مطرح نمی‌شود بلکه بلافاصله بعد از جمله «چشم تو باز کن» می‌گوید، «برقص برقص». پاسخ سؤال‌های مطرح شده و حقیقتی که قرار هست چشم تو به روی آن باز کنی این کلمه هست: برقص. رقصیدن در این محتوا، همان‌طور که اشاره کردم دال بر عمل کردن بدون فکر کردن و تعقل و صرف پیروی کردن از خواسته‌های نفسانی است. در ادامه متن موسیقی می‌خواند: «رؤیا نبین، پس نرقص، حالا چه خبره؟ دروغ‌گو.» این جملات دال بر آن است که اگر نرقصی، دنبال هواهای نفسانی بدون تعقل نباشی، تو یک دروغ‌گو هستی. در آخر پاسخ سؤال رؤیای تو چیه؟ داده شده است در آخر می‌گوید: «این همان رؤیای من هست». که باز دال بر تلقین رؤیا و هدف به نوجوان است و «تقدیم به تمام جوانانی که هیچ رؤیایی ندارند». رؤیا داشتن در سن نوجوانی استعاره‌ای از دغدغه‌ها و تفکرات این دوره مهم زندگی است که باعث می‌شود مخاطب جوان «هم ذات‌پنداری» کند و خود را در جایگاه مخاطب بی‌تی اس قرار دهد. چراکه بی‌تی اس، از دغدغه‌هایش حرف می‌زند. نوجوان دوست دارد بزرگ شود، رؤیا داشته باشد، پا به دنیای جدید

بگذارد و بی تی اس به خوبی در این موزیک ویدئو با استفاده از نمادهای بصری و صوتی، پاسخ دغدغه‌های نوجوان را در راستای ایدئولوژی خود می‌دهد و این حس «هم ذات‌پنداری» و میزان تأثیرگذاری را بیشتر می‌کند.

رمزگان تفسیری

با بررسی و تحلیل رمزگان اجتماعی و متنی حال به سراغ رمزگشایی از رمزگان تفسیری می‌رویم. رمزگان تفسیری، ناظر به بعد تفسیری و ایدئولوژیک متن است. تولیدکنندگان کی پاپ از جمله گروه بی تی اس، ایدئولوژی‌های خاصی را دنبال می‌کنند. یکی از ایدئولوژی‌های این موزیک ویدئو، ساختارشکنی و ترویج هرج و مرج است این ایدئولوژی می‌تواند برآیندی از آسیب‌های اجتماعی در جوامع باشد چراکه جوامع در هر دوره‌ای با این نوع خواسته‌ها درگیر بوده و هستند، همچنین میل ناخودآگاه انسان به درهم شکستن ساختارهای اجتماعی و اخلاقی همواره، همراه بشر بوده است.

ایدئولوژی ساختارشکنی

در این موزیک ویدئو، ایدئولوژی ساختارشکنی به صورت نمادین در رقص هیپ‌هاپ، میزانشن، متن آهنگ و نوای موسیقی به خوبی رمزگذاری شده است؛ که در رمزگان اجتماعی و متنی دست به رمزگشایی این رمزگان‌ها زدیم. این ساختارشکنی از مدرسه به جامعه منتقل می‌شود، ابتدا ماهیت کلاس درس را تغییر می‌دهند و سپس وارد جامعه می‌شوند و شروع به تخریب و آتش زدن می‌کنند، کاملاً مخالف با رفتار مدنی عمل می‌کنند. پرتاب توپ به سمت دوربین و هم‌زمان در متن آهنگ گفتن ((به سمت جامعه جهنمی شورش کن))، تخریب اموال عمومی، آتش زدن، تمسخر دانش آموز درس‌خوان، پرتاب کتاب و... همگی دال بر ایدئولوژی ساختارشکنی است.

ایدئولوژی همبستگی

در موزیک ویدئوهای آمریکایی اکثراً یک خواننده محور قرار دارد و بقیه افراد، سپاهی لشکر محسوب می‌شوند که اکثراً در حال رقص و در نقش فرمر می‌باشند. اما این نکته که در گروه‌های کی پاپ چندین نفر مورد توجه قرار می‌گیرند و دوربین، نقش اصلی به ما معرفی نمی‌کند بلکه تمام آیدل‌ها، می‌خوانند، می‌رقصند و یک‌صدا پیام خود را می‌رسانند می‌توان آن را دال بر ایدئولوژی همبستگی دانست.

- ایدئولوژی بدن نمایی

ایدئولوژی دیگری که در متن می‌توان دید، بدن نمایی و فرهنگ عریانی است، برای دیده شدن باید بدن خود را نشان دهیم، انگاره بدن در کی پاپ بسیار مطرح می‌شود. در این موزیک ویدئو نیز، افرادی که هنگام خواندن وسط جمع قرار می‌گیرند، یک قسمتی از بدنشان نمایان می‌شود. در سکانسی که در تحلیل رمزگان اجتماعی مفصل بیان شد، یکی از اعضاء بی تی اس لباس خود را بالا میزند و شروع به رقصیدن می‌کند و این حرکت را دو بار انجام می‌دهد.

اندام ایده‌آل، سیکس پک داشتن، هیکل بدون عیب و ایراد، در فضای مجازی بسیار مطرح می‌شود، به‌خصوص برای قشر نوجوان و جوان حائز اهمیت است، تا جایی که دغدغه اصلی نوجوان و جوان، داشتن هیکل ایده‌آل می‌شود. در کی پاپ، گروه پسران و دختران همه هیکل‌های متناسب و بدون عیب و ایراد دارند و در موزیک ویدئوها و کنسرت‌ها بدن خود را به نمایش می‌گذارند، تماشای این اندام تأثیر مستقیم روی ضمیر ناخودآگاه مخاطب و بیننده دارد و آن‌قدر داشتن هیکل ایده‌آل برای او اهمیت پیدا می‌کند که تعریفش از حیات و زندگی خود می‌شود: من هیکل مناسب دارم، پس هستم! و اگر هیکل ایده‌آل مثل سیکس پک و کمر باریک نداشته باشند ناخودآگاه دچار حس سرخوردگی و ناامیدی می‌شوند.

ایدئولوژی تحریک جنسی و فراجنسیتی

ابتدای موزیک ویدئو چند خواننده لب‌های خود را گاز می‌گیرند همراه با عشوهِ زنانه به دوربین نگاه می‌کنند، این یک حرکت تحریک‌کننده از جانب زن محسوب می‌شود، بنابراین شاهد ایدئولوژی تحریک جنسی هستیم خواننده‌ها در کره موظف هستند جراحی‌های بسیاری روی صورت خود انجام دهند تا به‌صورت ایده‌آل و بدون عیب و ایراد برسند، در هر فرهنگی یک سری اعمال، پوشش و ظواهر مردانه و زنانه تعریف شده است، اما در فرهنگ جهانی که به‌سرعت در حال رشد و توسعه است، با دیدگاه فراجنسیتی روبه‌رو هستیم، یعنی مرزهای مردانگی و زنانگی (مردانه بودن و زنانه بودن) رو به کمرنگ شدن و نابودی پیش می‌رود و هویت جدیدی معرفی می‌شود که خط و مرز جنسیتی ندارد، کی پاپ به‌عنوان موسیقی با مخاطب بی‌شمار جهانی نقش بسزایی در کمرنگ کردن مرزهای مردانگی و زنانگی و ترویج ایدئولوژی فراجنسیتی دارد. ظرافت چهره در بسیاری از فرهنگ‌ها برای زن تعریف می‌شود اما در کی پاپ شاهد ظرافت بسیار زنانه در چهره‌های خواننده‌های بی تی اس و اکسو... هستیم. رنگ کردن موها، بلوند، صورتی، آبی،

عسلی و... و میکاپ و آرایش صورت نیز در بسیاری از فرهنگ‌ها یک عمل زنانه محسوب می‌شود، اما در کی پاپ خواننده‌های مرد، موهای خود را به هر رنگی بدون محدودیت تغییر می‌دهند و میکاپ و آرایش بدون هیچ محدودیتی دارند. همچنین استفاده از زیورآلات، گوشواره، گردنبند، دستبند، انگشتر نیز به‌وفور توسط خواننده‌های کره‌ای استفاده می‌شود. علاوه بر آن انجام اعمال زنانه مثل نشان دادن کمر، رقص کمر، گاز رفتن لب و... که در این موزیک ویدئو شاهدش هستیم توسط پسران انجام می‌شود، بنابراین مرزهای زنانگی و مردانگی به شدت کم‌رنگ شده است و این پیام را برای مخاطب خود دارند که هیچ کار و عمل و پوششی، مختص زن یا مرد نیست «هر کاری می‌خواهی انجام بده» بدون هیچ مرز و محدودیتی؛ اینجاست که دیدگاه فراجنسیتی توسعه پیدا می‌کند.

ایدئولوژی مادی‌گرایی

در یکی از سکانس‌ها یکی از آیدل‌ها گردنبندی به گردن خود دارد که علامت دلار را نشان می‌دهد که در رمزگان اجتماعی توضیح داده شد دال بر ارزشمندی پول و ثروت است، همچنین در کل موزیک ویدئو شاهد ترویج و دعوت مخاطب به رقص و سرخوشی، انجام هر کاری بدون فکر و تعقل هستیم و این ترویج ایدئولوژی مادی‌گرایی است.

ایدئولوژی تنوع‌طلبی و بحران هویت

در این موزیک ویدئو شاهد تغییر سکانس، صحنه، خواننده و رقص، با سرعت بسیار زیاد هستیم. همچنین تغییر لباس و پوشش اعضای بی‌تی‌اس، این دال بر روحیه تنوع‌طلبی نسل جدید است و ایدئولوژی تنوع‌طلبی را دنبال می‌کند. شاید اگر نسل قبل نوجوان، برای مثال پدر و مادر نوجوان یا مادر بزرگ و پدر بزرگ نوجوان این موزیک ویدئو را تماشا کنند سردرد بگیرند و احساس گیجی داشته باشند و نتوانند ارتباط برقرار کنند، اما نوجوان و جوان نسل جدید بسیار با این سرعت بالا در تغییر سکانس‌ها و تغییر پوشش و... ارتباط برقرار می‌کند و روحیه تنوع‌طلبی او، ارضا می‌شود. همچنین دعوت به روبه‌رو قرار گرفتن نوجوان با خانواده، مدرسه و جامعه مسئله‌ای است که در کی پاپ هم به‌صورت صریح و آشکار هم ضمنی و پنهان، ترویج می‌شود. مسئله تعارض با خانواده، روبه‌رو قرار گرفتن با خانواده، حس شورش کردن و مبارزه‌طلبی، باعث «شکاف نسلی» می‌شود. نوجوان به‌صورت ناخودآگاه احساس می‌کند که هیچ‌کس او را درک نمی‌کند، نه پدر و مادر، نه معلم، نه مدیر، نه کادر مدرسه و نه جامعه و او یک تافته جدا بافته

است و فقط دوستانش که اکثراً در فضای مجازی با آن‌ها ارتباط دارد می‌توانند او را درک کنند، برای همین به آن‌ها پناه می‌برد و همین مسئله منجر به «بحران هویت» در نوجوان می‌شود چراکه در سن حیاتی و مهم نوجوانی، هویت نوجوان در حال شکل‌گیری است، حال اگر این هویت با ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگ و جامعه و خانواده، در تعارض باشد دچار سردرگمی می‌شود، زمانی که می‌خواهد پا به عرصه جامعه بگذارد احساس غریبگی می‌کند، احساس می‌کند گم شده است، به هیچ جایی تعلق ندارد و اینجاست که جامعه با نسل جدیدی روبه‌رو می‌شود که دچار پارگی و بحران هویت است.

ایدئولوژی راحت‌طلبی

لباس‌های اوور سائز

در تمام این موزیک ویدئو همه افراد لباس‌های اوور سائز به تن کرده‌اند، لباس‌هایی که گشاد و آزاد هست و به‌عنوان دانش‌آموز، سوار اتوبوس مدرسه می‌شوند، وارد کلاس درس و سپس وارد جامعه می‌شوند و هیچ تغییری در این سه مکان در نوع پوشش نوجوان نمی‌بینیم، این نوع پوشش، مناسب با شأن و قوانین دانش‌آموزی نیست و دال بر «راحت‌طلبی» است. نوجوانی که دوست دارد، راحت‌طلب باشد و هیچ مرز و محدودیتی برای او در پوشش و در رفتار تعریف نشود. اینجاست که شاهد ایدئولوژی «راحت‌طلبی» هستیم

ایدئولوژی امانیسم

ایدئولوژی دیگری که شاهدش هستیم اومانیسم است. در موزیک چندین بار تکرار می‌کند «هر کاری می‌خواهی انجام بده» و این دال بر انسان‌محوری و نفی مسائل معنوی است به این معنا که انسان، محور همه چیز هست و همه چیز را من انسان، تعیین می‌کنم. همچنین موزیک ویدئو N.O نیز دقیقاً با همین مضامین در همان سال ۲۰۱۳ اکران می‌شود با ۱۰۸ میلیون بازدید (یوتیوب، ۱۴۰۱) و ما شاهد همین ایدئولوژی‌ها و رمزگان‌ها در آن موزیک ویدئو نیز هستیم.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش کوشیدیم با توجه به مسئله شکل‌گیری هویت در نوجوانی و شکاف نسلی ایجاد شده در جوامع، پیرامون پدیده کی پاپ به تحلیل نشانه‌شناختی موزیک ویدئویی از معروف‌ترین گروه‌های کی پاپ یعنی بی تی اس، ببردازیم. کی پاپ در بسیاری از کشورهای جهان طرفدار

دارد و نسل جوان را به خود جلب می‌کند. به خاطر داشتن زبان جدید، ادبیات جدید، پوشش جدید و ... فرهنگ جدیدی برای مخاطب می‌سازد و کاملاً یک پدیده جهانی محسوب می‌شود. از سوی دیگر به‌عنوان یکی از مسائل مهم فرهنگی، در جوامع آکادمیک دنیا مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. کی پاپ و فرهنگ جدیدی که به‌همراه آورده است یک مسئله ساده و گذرا نیست بلکه یک مسئله اساسی است چراکه یک پدیده عامه‌پسند محسوب می‌شود که باید از منظر مطالعات فرهنگی و میان‌رشته‌ای مورد بررسی قرار بگیرد و بر اساس نتایج تحقیقات و بررسی‌ها، در سیاست‌گذاری‌های فرهنگی جوامع تجدیدنظر شود.

مروری بر نتایج پژوهش

شخصیت	همه اعضای بی تی اس
نشانه‌های ظاهری	<p>۱- همه با لباس‌های over size و راحت هستند که دال بر راحت‌طلبی است</p> <p>۲- چندین سکانس افراد مختلف گروه از عینک دودی مدل‌های متفاوت استفاده کردند که دال بر ناآگاهی است</p> <p>۳- موقع آشوب با لباس‌های سیاه با نوشته‌های انگلیسی سفید هستند دال بر قدرتمندی و ترسناک بودن است</p> <p>۴- یکی از اعضا با ماسک مشکی که دال بر قصد آشوب کردن است به‌صورت دارد</p> <p>۵- همگی از اکسسوری‌های متنوع از جمله گردنبند، دست بند، انگشتر و... دال بر دیدگاه‌های فراجنسیتی استفاده کرده‌اند</p> <p>۶- میکاپ چشم‌سیاه دال بر شرور بودن دارند</p>
نشانه‌های رفتاری	<p>۱- شخصیت‌های پرخاشگر و عصبی دارند که دلالت بر شورش و ساختارشکنی دارد</p> <p>۲- از تخریب اموال عمومی و به آتش کشیدن شهر خشنود می‌شوند دال بر شرارت است</p> <p>۳- دائماً در حال تحرک و رقص و هیپ‌هاپ هستند که دال بر اثرگذاری زیاد روی مخاطب است</p> <p>۴- هماهنگی و اتحاد در رقص و همه فعالیت‌ها دال بر ایدئولوژی هم‌بستگی بین اعضا</p>
نشانه‌های کلامی	<p>۱- در متن آهنگ همه اعضا یک هدف و معنا را منتقل می‌کنند دال بر هم‌بستگی</p> <p>۲- مخاطب را در صورت پیروی نکردن از اهداف و رؤیاهای بی تی اس دروغ‌گو و دورو می‌خوانند دال بر تحکم و تحمیل رؤیا و هدف به مخاطب برای تأثیر حداکثری</p> <p>۳- درس خواندن، تبعیت از حرف پدر و مادر و بزرگ‌ترها و به‌عبارتی دیگر نسل قبل، کارمند دولت شدن، کتابخانه رفتن و... تمسخر می‌کنند که دال بر دعوت به ناهنجاری است</p> <p>۴- تأکید بر دوست داشتن خودت فارغ از نظر خانواده و جامعه و معیار قرار دادن احساس خودت به‌عنوان مرجع معنا که دال بر دیدگاه انسان‌محوری به‌جای خدامحوری است.</p>

شخصیت	همه اعضای بی تی اس
	<p>۵- ارزش و هدف زندگی را در رقص و سرخوشی تعریف می کند که دال بر مادی گرایی است.</p> <p>۶- دعوت به شورش و ایستادگی روبه روی ارزش ها خانواده و جامعه که دال بر دعوت به ساختارشکنی و دشمنی به جای دوستی با خانواده و جامعه دارد که نتیجه آن ایجاد شکاف نسلی است.</p> <p>۷- دعوت به عمل کردن بدون فکر کردن که دلالت بر تحکم بی تی اس به مخاطب است.</p>
میزانسن	<p>کلاس مدرسه:</p> <p>۱- فرمول های ریاضی نوشته شده روی تخته سیاه کلاس را خط خطی کرده اند که دال بر نپذیرفتن قوانین مدرسه و اعلام مخالفت با درس خواندن است.</p> <p>۲- روی دیوار کلاس نقاشی ها خیابانی کشیده شده است که دال بر میل به انجام و دعوت به کارهای ناهنجار است.</p> <p>۳- تبدیل کلاس به زمین بازی و انباری که دال بر ساختارشکنی دارد جامعه:</p> <p>۱- از تخریب کلاس درس وارد تخریب اموال عمومی جامعه می شوند که دال بر دعوت به ساختارشکنی در عرصه های مختلف دارد هم چنین دلالت آموزش شیوه مخالفت با تخریب و آتش زدن دارد</p> <p>۲- ورود اعضا بی تی اس با چوب زدن به اموال عمومی است دلالت بر دعوت به شورش دارد</p>
نورپردازی	<p>در اکثر سکانس ها از نورپردازی پرتضاد و مایه تیره استفاده شده است که دال بر حس ترس و قدرت است</p>
زاویه دوربین	<p>در بسیاری از سکانس ها دوربین از زاویه پایین اعضا بی تی اس را نشان می دهد که دال بر ایجاد حس قدرتمندی و ترسناک بودن کاراکتر دارد.</p>

کی پاپ با یکی از ابعاد اصلی انسان یعنی هویت پیوند خورده است. مخاطب کی پاپ نوجوانان و جوانان هستند، دقیقاً در سن حیاتی شکل گیری هویت از طریق یوتیوب و فضای مجازی و دوستان، کی پاپ به آنان معرفی می شود. به خاطر جاذبه های زیاد مانند:

- ۱- انرژی بالا
- ۲- صورتهای بدون عیب و ایراد
- ۳- اندام بدون عیب و ایراد
- ۴- رقص
- ۵- موسیقی رپ و هیپ هاپ

۶- استفاده از اپلیکیشن ویورس^۱ که دائماً در آن زندگی خصوصی خود را با مخاطب به اشتراک می‌گذارند به اشتراک گذاشتن زندگی خصوصی خواننده‌ها توسط خودشان در اپلیکیشن‌های مختلف، باعث می‌شود که مخاطب زمان بیشتری درگیر آیدل‌ها باشد و خود را عضو این گروه محبوب بداند.

۷- صحبت کردن از دغدغه‌های نوجوان (مانند بزرگ شدن و داشتن رؤیا و هدف)

۸- ارائه برنامه نجات دهندگی برای دنیا (حس مسئولیت دادن به مخاطب برای تغییر در جهان و نجات جهان)

۹- داشتن اصطلاحات و ادبیات مخصوص برای طرفداران کی پاپ، که حس متفاوت بودن با سایر افراد جامعه را به دنبال دارد.

طبیعتاً نوجوان، جذب کی پاپ می‌شود.

نوجوان در این سن بحرانی و مهم علاقه‌مند به عضو شدن در گروه‌های دوستی است و طبیعتاً از خانواده دوری می‌کند، به عبارتی می‌خواهد وارد جامعه شود و حس بزرگ شدن و از عالم کودکی درآمدن را تجربه کند. حال کی پاپ از این احساس نیاز نوجوان، استفاده می‌کند و دغدغه‌ها و جاذبه‌های نوجوان را شناسایی و مطرح می‌کند و در قالب موزیک ویدئو از پلتفرم یوتیوب حرف‌ها و ارزش‌های خود را با جوانان جهان به اشتراک می‌گذارد و می‌تواند با جمع طرفداران خود در تمام کشورهای دنیا، یک دهکده جهانی کی پاپ بسازد.

نوجوانان، نسل آینده‌ساز هر جامعه‌ای محسوب می‌شوند. نوجوانان هویتشان در این سن مهم شکل می‌گیرد و سپس پا به عرصه‌های متفاوت سیاسی و فرهنگی و اقتصادی جوامع می‌گذارند و از طرفی دیگر، پدر و مادرهای نسل بعدی جوامع محسوب می‌شوند. این مسئله اهمیت روزافزون این پدیده را در حیات اجتماعی انسان بیان می‌کند.

در این پژوهش از منظر مطالعات فرهنگی درباره کی پاپ صحبت می‌کنیم چراکه سهم بسزایی در شکل‌گیری هویت نوجوانان سرزمینمان دارد. باید در نظر گرفت که موسیقی نقش بسزایی در شکل‌گیری فرهنگ دارد برای همین، بررسی مسئله کی پاپ اهمیت بیش‌ازپیشی پیدا می‌کند. مطالعه کی پاپ از منظرهای متفاوت می‌تواند مسئولین را آگاه کند و در مسئله سیاست‌گذاری‌های فرهنگی راهکارهای جدید و کاربردی ارائه شود تا با عملکرد صحیح، شاهد تعارض ارزش‌ها و هنجارهای نسل جدید با ارزش‌ها و هنجارهای ایرانی اسلامی نباشیم.

¹ Weverse

اسطوره‌های فرهنگی

بارت عناصر فرهنگی را اسطوره می‌نامد اسطوره از نگاه بارت نوعی گفتار است و پیامی را می‌رساند بنابراین از نظر بارت همه‌چیز در زمانه ما می‌تواند به اسطوره یعنی رساننده پیام مبدل شود از جمله خواننده، کی پاپ، رقص هیپ‌هاپ و ...

وظیفه اسطوره‌شناس کشف معنا و رمزگان اسطوره است. از نظر بارت این‌که امور زندگی روزمره را بدیهی بدانیم سوءاستفاده ایدئولوژیک است که بورژوازی به آن دست می‌زده است. (بارت، ۱۴۰۰: ۸)

در حال حاضر نیز خیلی‌ها از کنار موسیقی، خواننده‌ها، سلبریتی‌ها ساده می‌گذرند و این امور را بدیهی می‌شمارند و می‌گویند کی پاپ نیز یک امر طبیعی است و مسئله خاصی نیست که بخواهیم از نگاه آکادمیک آن را بررسی کنیم، مثل مایکل جکسون که یک زمانی میلیاردری از کل جهان عاشق و شیفته داشته است حال کی پاپ نیز همان‌گونه است و این روال ادامه دارد بعدها نیز خواننده و یا گروه دیگری در جهان به شهرت می‌رسند و عامه‌پسند می‌شوند لذا به‌خاطر آن‌که اثر هنری فاخر نیستند ارزش ندارند که از جهت آکادمیکی مورد مطالعه و بررسی قرار بگیرند.

اما این دیدگاه کاملاً برخلاف دیدگاه اسطوره بارت و مطالعات فرهنگی است اتفاقاً پدیده‌های عامه‌پسند در مطالعات فرهنگی باید مورد مطالعه آکادمیک قرار بگیرند، چراکه آینده و فرهنگ جوامع در دست همین‌ها است و اکثراً نسل نوجوان و جوان جوامع مخاطب این آثار است. نمادهای کی پاپ مانند آرمی‌ها، قلب کوچک، زبان بدن، نوع پوشش و ظاهر، اصطلاحات و زبان خاص و... همه خوانندگان کی پاپ را تبدیل به اسطوره‌های فرهنگی کرده است.

این اسطوره‌های فرهنگی تلقی ما از امور به‌ظاهر روزمره و بی دلالت مانند گوش دادن به موسیقی، تماشای موزیک ویدیو، استفاده از زبان بدن و اصطلاحات خاص، دنبال کردن پیج یک خواننده محبوب یا گروه کی پاپ در شبکه‌های اجتماعی و آیدل داشتن را به‌وسیله رمزگان‌ها در لایه‌های پنهان متن تبدیل به ادراک هژمونیک و ایدئولوژیک می‌کنند و در این پژوهش ما به رمزگشایی از این رمزگان‌ها در لایه‌های پنهان متن با دسته‌بندی رمزگان اجتماعی، متنی، تفسیری پرداختیم.

هژمونی به معنای سلطه است این اسطوره‌های فرهنگی در زیر متن خود ادراک ایدئولوژیک و هژمونیک دارند از آن‌جاکه کی پاپ جهانی شده است و مخاطب جهانی دارد قدرت تأثیرگذاری

وسیع‌ی پیدا کرده است و می‌تواند از طریق موسیقی که یک ابزار قوی برای تأثیرگذاری روی ضمیر ناخودآگاه محسوب می‌شود، هژمونی فرهنگی جهانی بسازد.

کی پاپ برای ساخت این هژمونی فرهنگی، تمام ویژگی‌های لازم برای ساخت خرده‌فرهنگ در جوامع را دارد. از جمله زبان و اصطلاحات مختص خود، نمادسازی، شعار، زبان بدن لباس‌های خاص، اکسسوری، ادبیات و لحن خاص و هم‌چنین با به اشتراک گذاشتن تمام لحظه‌های زندگی خود مانند تفریحات، صحبت‌های روزمره و قرارهای روزانه و... از طریق شبکه اجتماعی مانند اینستاگرام و ویورس، ارتباط خیلی نزدیکی با مخاطب و دنبال کنندگانش پیدا می‌کند. همین باعث می‌شود زمان بیشتری مخاطب را درگیر خود کند و به‌صورت ضمنی یک قدرت هژمونیک پیدا کند و ایدئولوژی‌های خود را پیاده‌سازی کند. از جمله ایدئولوژی‌هایی که در این پژوهش رمزگشایی شد، ایدئولوژی ساختارشکنی، دعوت به شورش، فرانسیتی، هم‌بستگی، تحریک جنسی، مادی‌گرایی، مبارزه با قوانین مدرسه و جامعه و خانواده و... است.

بنابراین نتیجه می‌گیریم به‌وسیله اسطوره‌های فرهنگی می‌توان از امور به‌ظاهر روزمره به ادراک ایدئولوژیک و هژمونیک دست یافت.

با دلالت بر رمزگشایی از ایدئولوژی‌ها در رمزگان‌های متن درمی‌یابیم کی پاپ در لایه‌های پنهان متن، دعوت به شورش و مبارزه با وضع موجود را بیان می‌کند و اصلاً فرهنگ تسلیم در برابر وضع موجود را در ایدئولوژی خود ندارد بلکه دنبال تغییر با روش شورش و مبارزه‌طلبی است و این یکی از رمزگشایی‌های ایدئولوژیک متن است.

تأثیر کی پاپ در شکل‌گیری هویت

اریکسون معتقد است نوجوان در بازه سنی ۱۶_۲۱ هویتش در حال شکل‌گیری است (شرفی، ۱۳۸۵: ۵۵). در عصر ارتباطات و فناوری، بخش عمده‌ای از هویت تحت تأثیر شبکه‌های اجتماعی، فضای مجازی و هم‌سن‌وسالان شکل می‌گیرد (مؤمنی، ۱۳۹۲). یکی از ابزار قدرتمند برای اثرگذاری، موسیقی است و در حال حاضر کی پاپ یکی از پرطرفدارترین سبک‌های موسیقی در جهان محسوب می‌شود و مشهورترین گروه کی پاپ، بی تی اس است که به‌عنوان نماینده کی پاپ در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت.

همان‌طور که اشاره شد کی پاپ با ساخت و معرفی اسطوره‌هایی نو در قالب موزیک ویدئو و هنر کی پاپ، توانایی ساخت پاره فرهنگ در جوامع را دارد. زمانی که نوجوان، نسل آینده‌ساز هر

جامعه، مخاطب و طرفدار کی پاپ می‌شود و با آن هم ذات‌پنداری می‌کند، میزان تأثیر کی پاپ روی مخاطب بسیار بالا می‌رود تا حدی که ارزش‌های کی پاپ ارزش‌های طرفداران می‌شود، شعار کی پاپ، شعار طرفداران می‌شود. در سن حیاتی و مهم نوجوانی، درست زمانی که ارزش‌ها و قوانین فرهنگ خانواده و جامعه را باید فراگیرد، ارزش‌ها و اصول و قواعدی بعضاً مخالف و متضاد جامعه و خانواده خود را فرامی‌گیرند و همین تفاوت و بعضاً تضاد، باعث بحران هویت در نوجوان می‌شود. زمانی که می‌خواهد به جامعه پا بگذارد و فعالیت اجتماعی داشته باشد ارزش‌ها و فرهنگی متفاوت با جامعه و وطن خویش دارد لذا خود را متعلق به آن خاک و فرهنگ نمی‌داند و احساس بیگانگی می‌کند به عبارتی یک تافته جدا بافته می‌شود و هویت صحیح در او شکل نمی‌گیرد بلکه یک هویت پاره پاره از فرهنگ و جوامع متفاوت و بعضاً متضاد در او شکل گرفته و همین پدیده «بحران هویت» است که حیات و دوام یک جامعه را می‌تواند به خطر بی اندازد (مؤمنی، ۱۳۹۲: ۱۱-۱۵).

منابع

- احمدی، بابک. (۱۳۷۲). ساختار و تأویل متن، تهران، نشر مرکز
- آشوری، مینا (۱۳۹۴). بررسی ظرفیت‌های رسانه‌های موسیقی عامه‌پسند در نزد مخاطبان جوان. کارشناسی ارشد. علوم ارتباطات اجتماعی. دانشگاه علامه طباطبایی.
- اقبال، ریحانه و بیجرانلو، عبدالله (۱۳۹۹). بررسی دلایل اقبال نوجوانان و جوانان ایرانی به موسیقی پاپ کره‌ای، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- بارت، رولان (۱۴۰۰). دقیقان، شیریندخت. اسطوره امروز. تهران: نشر مرکز.
- پاینده، حسین. (۱۳۹۷). نظریه و نقد ادبی: درسنامه میان‌رشته‌ای. جلد دوم. تهران: سمت
- ترجمان علوم انسانی، فصلنامه فرهنگ و اندیشه، شماره ۲۴، سال هفتم، پاییز ۱۴۰۱
- چندلر، دانیل. (۱۳۹۷). مبانی نشانه‌شناسی. مترجم: پارسا، مهدی. چاپ ششم. تهران: سوره مهر.
- ذکایی، محمد سعید و عزیزی همدانی، متین (۱۳۹۴)، موج کره‌ای در ایران: انگیزه‌ها و آثار اقبال به فرهنگ عامه‌پسند کره‌ای در ایران، مطالعات رسانه‌های نوین، سال اول، شماره ۳؛
- رفیع‌پور، فرامرز؛ آناثومی جامعه، تهران، شرکت سهامی انتشار، چاپ پنجم، ۱۳۸۷، ص ۲۹۴.
- رفیعی، حسن. (۱۳۸۲). اریکسون فرزند خود و معمار هویت. تهران: نشر دانژه. چاپ اول
- سازگارا، پروین؛ نگاهی به جامعه‌شناسی با تأکید بر فرهنگ، تهران، کویر، چاپ اول، ۱۳۷۷، ص ۹۹-۹۸.
- شرفی، محمدرضا (۱۳۸۵)، بحران هویت فرهنگی در ایران و پیامدهای آن، مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی شماره ۳ و ۴.

یوتیوب، صفحه بی تی اس، آهنگ no more dream (۱۴۰۱)،

<https://youtu.be/rBG5L7UsUxA>

یوتیوب، صفحه بی تی اس، آهنگ n.o (۱۴۰۱)، <https://youtu.be/r5GaAEHvHj0>

Ahmadi, Babak (1993). **Structure and Interpretation of Text**. Tehran: Markaz Publishing. (In Persian)

Ashouri, Mina (2015). **Investigating the Media Capacities of Popular Music Among Young Audiences**. Master's Thesis in Social Communication Sciences, Allameh Tabataba'i University. (In Persian)

Eghbali, Reyhaneh & Bicharanlou, Abdullah (2020). **Examining the Reasons for Iranian Adolescents' and Young Adults' Interest in Korean Pop Music**. Research Institute for Culture, Art, and Communication. (In Persian)

Barthes, Roland (2021). Translated by Daghighian, Shirindokht. **Myth Today**. Tehran: Markaz Publishing. (In Persian)

Payandeh, Hossein (2018). (In Persian)

Volume 2. Tehran: Samt Publications. (In Persian)

(In Persian)

Translation of Humanities, Quarterly Journal of Culture and Thought, Issue 24, Year 7, Fall 2022. (In Persian)

Chandler, Daniel (2018). **Basics of Semiotics**. Translated by: Parsa, Mehdi. 6th Edition. Tehran: Sooreh Mehr Publications. (In Persian)

Zokaei, Mohammad Saeed & Azizi Hamedani, Matin (2015). **The Korean Wave in Iran: Motivations and Effects of the Popularity of Korean Pop Culture in Iran**. *Journal of New Media Studies*, Year 1, Issue 3. (In Persian)

Rafipour, Faramarz (2008). **Anatomy of Society**. Tehran: Sahami Publishing, 5th Edition, p. 294. (In Persian)

Rafiei, Hassan (2003). **Erikson: The Child of Himself and the Architect of Identity**. Tehran: Danjeh Publishing, 1st Edition. (In Persian)

Sazegara, Parvin (1998). **A Look at Sociology with an Emphasis on Culture**. Tehran: Kavir Publishing, 1st Edition, pp. 98-99. (In Persian)

Sharafi, Mohammad Reza (2006). **The Crisis of Cultural Identity in Iran and Its Consequences**. *Journal of Psychology and Educational Sciences*, Issues 3 & 4. (In Persian)

YouTube, BTS Channel, Song: *No More Dream* (2022). <https://youtu.be/rBG5L7UsUxA> (In Persian)

YouTube, BTS Channel, Song: *N.O* (2022). <https://youtu.be/r5GaAEHvHj0> (In Persian)